

عنوان:

مقایسه مسأله اشتغال زنان در اسلام و فمینیسم غرب

استاد راهنما:

خانم ریحانه یوسف پور

نویسندگان:

زهرا رمضان پور - طاهره باقری - حسانه یوسفی

مدرسه علمیه زینبیه سلام الله علیها رشت

چکیده

یکی از مباحث مهم در زمینه کارکردهای اقتصادی خانواده اشتغال زنان است اولین نکته مهم این است که کار زن را نباید با اشتغال زن یکسان دانست و به یک صورت آن را بررسی کرد. نوع دیدگاه اسلام به کار خانگی با شیوه ی نگاه فمینیست ها متفاوت است از این رو جهت گیری های رفتاری این دو دیدگاه متفاوت است. از نگاه اسلام زن مجبور نیست برای خود یا خانواده اش کار کند و نفقه دادن مرد به زن واجب است، زن مکلف به اشتغال نیست اسلام با توجه به تفاوت های جسمی و روحی مرد و زن با هدف آماده کردن همکاری، نقش های متفاوت برای زنان و مردان قرارداده که به کارگیری درست آن ها آرامش را تضمین می کند. اسلام مادری را نقش اختصاصی زنان و نان آوری را از نقش های مردان شمرده است و با اختلاط مردان و زنان که زمینه ساز فساد اخلاقی و به خطر افتادن طهارت اجتماعی می باشد مخالف است. در دیدگاه فمینیستی تنها مسأله تساوی حقوقی مطرح نیست بلکه تشابه حقوقی بیشتر مد نظر است. هدف فمینیسم غرب تنها بهره جویی و مقاصد شومی است که ضرر اصلی آن متحمل زن می شود.

اشتغال زنان نه تنها به برابری زنان و مردان کمکی نکرد بلکه نابرابری موجود را تعمیق بخشید و مشکلات و آثار گسترده تری از جمله کاهش روابط عاطفی و حتی نقص عفت و حیای عمومی برای وی و خانواده و اجتماع و ... به ارمغان آورد. تحقیق حاضر گردآوری شده تا دو دیدگاه اسلام و فمینیسم غرب را درمورد اشتغال زنان مقایسه نماید.

کلید واژه: اشتغال، اسلام، فمینیسم، غرب، خانواده

باتوجه به متون دینی متوان دریافت انتظارات خدای متعال از زن و مرد تا حدودی متفاوت است و این انتظارات متفاوت از دو جنس است که زمینه ساز اعطای استعداد های ویژه به هر یک از آن ها شده است. استعدادهای ویژه، این زمینه را فراهم می سازد که هریک از زن و مرد در مسیر مورد انتظار، توانمندتر عمل کنند. شناسایی دقیق این مسیر و پیمودن آن به کمک توانایی های ویژه، نیازمند علائم راهنما و هشدار دهنده ای است که شریعت نام دارد. پس در اندیشه ی دینی انتظارات خدای متعال از زن و مرد زمینه ساز اعطای استعدادهاست و قانون گذاری شریعت نیز متناسب با آن دو با ترسیم دقیق این سه یعنی ارزش ها، توصیف ها و احکام است که میتوان نقطه ی تعادل را ترسیم و وضعیت زنان را تحلیل نمود براین اساس می توان به نابسامانی وضعیت زنان و فرودستی آنان در طول تاریخ، نه به دلیل وجود نابرابری ها، بلکه به دلیل انحراف از برنامه های الهی که از وحی به دست می آید، پی برد؛ با به رسمیت شناختن میزان سنجش، می توان هم نسبت به وضعیت زنان در گذشته و حال قضاوت نمود و هم تحلیل های فمینیستی را در مورد دادرسی قرار داد. براساس تصویری که اندیشه اسلامی ارائه می کند زن، همچون مرد انسانی است که قابلیت دست یابی به کمال و رشد انسانی را داراست و به همین دلیل مکلف و نسبت به عملکرد خود مسئول است. اشتغال زن به فعالیت های اقتصادی در بیرون از خانه به عنوان اولی صرف نظر از آثار و پیامدهایی که برای شاغل یا دیگران دارد جایز است به این معنا که طبیعت کار بیرون از خانه، به صرف این که در بیرون از خانه انجام می شود برای زن منعی ندارد و در آیه و روایتی از آن نهی نشده است. پس اگر زن در خارج از خانه به کار اقتصادی مشغول باشد که برای آن لازمه ی منفی وجود نداشته باشد و تحت

عناوین دومی ممنوع بودن نیز فرار نگیرد، از نظر شارع منعی برای زن در انجام آن کار وجود نخواهد داشت اما باید به این سه نکته توجه کرد: ۱- اشتغال زن در اسلام ۲- اشتغال زن در غرب ۳- آثار و پیامدهای اشتغال.

با به رسمیت شناختن برنامه ی خدای متعال برای نجات و تکامل زن و مرد به عنوان میزان سنجش می توان هم نسبت به وضعیت زن در گذشته و حال قضاوت نمود و هم تحلیل های فمینیستی را مورد دادرسی قرار داد.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۳	فهرست مطالب

فصل اول: کلیات

۷	تعریف مسأله
۷	اهمیت و ضرورت تحقیق
۸	پیشینه تحقیق
۹	سؤال اصلی
۹	سؤالات فرعی
۹	فرضیه
۱۰	اهداف و دستاوردهای تحقیق

فصل دوم: مفهوم شناسی

۱۲	اشتغال
۱۲	اسلام
۱۲	فمینیسم
۱۳	غرب
۱۳	خانواده

نتیجه گیری

و

پیشنهادهات

نتیجه گیری

زنان به عنوان همسر و مادر عضو کلیدی خانواده به شمار می روند. اسلام به جایگاه زن توجه بسیار داشته و مهم ترین کار زن را خانه داری و تربیت فرزند و ایجاد محیطی آرام برای خانواده می داند اما در فرهنگ غرب نقش مادری و همسری زن در خانواده برابر دیگر ارزش ها قرار گرفته و گاهی این نقش ها را موانع و مشکلات زنان برای اشتغال محسوب می کنند. اثرات منفی اشتغال زنان در بیرون از خانه چشم گیرتر از اثرات مثبت آن است و اغلب فشارهای روحی و جسمی فراوانی بر زنان وارد می کند و این فشارها برخلاف آفرینش و طبیعت لطیف زن است.

پس این نتیجه حاصل می شود که اشتغال بانوان در بیرون از منزل اگر لطمه به مقام و منزلتی که اسلام برای یک زن مسلمان قائل است؛ وارد سازد و شایسته همسری و مادری او و وظایف مترتب بر آن را تحت الشعاع خود قرار دهد؛ او را از هدف الهی آن که همان حفظ و انسجام بنیان خانواده است؛ دور می کند زیرا کار در خارج از منزل به دلیل سختی کار و خستگی زن سبب می شود زن نتواند کارهای محوله را به خوبی انجام دهد در نتیجه مهم ترین بخش اجتماع که خانواده است در معرض فروپاشی قرار می گیرد.

تحقیق حاضر مسأله اشتغال زن در اسلام و فمینیسم غرب را به طور مختصر مورد بررسی قرار داده است. در حالی که بحث اشتغال زن بسیار گسترده تر از مباحث مطرح شده است چرا که آیات و روایات متعددی پیرامون آن، و انواع مختلف دیدگاه های فمینیستی و آثار و پیامد های سیاسی و اجتماعی و ... موجود است که در این تحقیق مجال پرداختن به همه ی آن ها فراهم نشده است. علاقمندان می توانند به صورت تخصصی تر به تحقیقات همسو در این موضوع بپردازند و زوایایی که در این تحقیق کمتر به آن پرداخته شده است را به صورت مبسوط ارائه نمایند.

فهرست منابع

قرآن کریم

نهج البلاغه

۱. امینی، ابراهیم، (۱۳۹۳)، همسر داری، (چاپ سی و چهارم)، قم: مؤسسه بوستان کتاب.
۲. جوادی آملی، عبدالله، (۱۳۹۱)، مفاتیح الحياه، (چاپ یازدهم)، قم: اسراء.
۳. چراغی کوتیانی، اسماعیل، (۱۳۸۹)، خانواده اسلام و فمینیسم (تبیین رویکرد اسلام و فمینیسم به کارکردهای خانواده)، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمه الله علیه.
۴. خمینی، روح الله، (بی تا)، صحیفه نور، ج ۶، تهران: گسترش آراء و اندیشه های امام خمینی رحمه الله علیه.
۵. رجبی، پرویز، (۱۳۸۷)، هزاره های گمشده، ج ۵، تهران: توس.
۶. رحمتی، محمد، (۱۳۹۴)، چه بگوییم؟، ج ۲، قم: جوانان موفق.
۷. زیبایی نژاد، محمدرضا- سبحانی، محمدتقی، (۱۳۷۹)، درآمدی بر نظام شخصیتی زن در اسلام، قم: دارالتقلین.
۸. سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، وزرات فرهنگ و ارشاد اسلامی، (۱۳۷۴)، فرهنگ تهاجم و تهاجم فرهنگی (برگرفته از سخنان مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه ای مد ظله العالی)، (چاپ سوم)، تهران: سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی.
۹. سفیری، خدیجه، (۱۳۷۷)، جامعه شناسی اشتغال زنان، تهران: مؤسسه فرهنگی انتشاراتی تبیان.
۱۰. مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران، شورای عالی حوزه علمیه، (۱۳۸۸)، فمینیسم و دانش های فمینیستی، (چاپ دوم)، قم: دفتر مطالعات و تحقیقات زنان.

۱۱. طاهری نیا، احمد، (۱۳۸۹)، حضور زن در عرصه های اجتماعی - اقتصادی از نگاه آیات و روایات، قم: انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمه الله علیه.
۱۲. علاسوند، فریبا، (۱۳۹۵)، زن در اسلام، قم: نشر هاجر.
۱۳. قدیر، محسن، (۱۳۸۳)، اشتغال زنان از نگاه اسلام و غرب، قم: دفتر مطالعات زنان.
۱۴. کرمی فریدنی، علی، (بی تا)، برگردانی تازه از نهج الفصاحه، قم: حلم.
۱۵. کلینی، محمد، (۱۳۶۵)، الکافی، ج ۵، (چاپ چهارم)، تهران: دارالکتب الاسلامیه.
۱۶. معین، محمد، (۱۳۸۶)، فرهنگ فارسی، ج ۱، (چاپ دوم)، تهران: ثامن.
۱۷. هاجری، عبدالرسول، (۱۳۹۳)، فمینیسم جهانی و چالش های پیش رو، (چاپ سوم)، قم: مؤسسه بوستان کتاب.
۱۸. هاشمی، الهام، (۱۳۹۰)، تاریخچه اشتغال زن در ایران، (بی جا).

مقالات

- مهریزی، مهدی، (۱۳۷۸)، امام خمینی رحمه الله علیه و گستره آزادی زنان، ماهنامه پیام زن، ص ۵۸.